

WALAFRIDUS STRABUS

FULDENSIS MONACHUS.

NOTITIA HISTORICA IN WALAFRIDUM STRABUM.

(Fabric., Bibl. med. et inf. Lat.)

WALAFRIDUS STRABUS vel STRABO, a vitio oculorum ita dictus. De patria ejus eruditi certant. Balæus Centur. XIII, 9; et Pitseus, c. 112, Anglo-saxonem statuunt, Venerabilis Bedæ vel fratrem, vel consanguineum, atque ita Haymonis fratrem germanum. Addunt illum primum Londini, dein Fuldæ monachum, Alcuino quoque præceptore usum fuisse. Verum neque res ipsa neque tempora conveniunt. Si enim Walafrius anno 750 obiit, in monasterio Fuldensi educari non potuit. Melius igitur Sigebertus Gemblacensis cum Trithemio et aliis Germanum faciunt; Suevum enim fuit (a) quamvis locus patrius detegi adhuc nequeat. Educatus autem primum fuit in monasterio S. Galli, prout docet Ermenricus monachus Augiensis in libro de Grammatica, quem exhibent Analecta Mabilloniana, p. 421, ubi auctor Grimoldum sic alloquitur, cum prius de aliis viris claris in illo monasterio instructis locutus fuisset: « Domnus Walhafredus tibi notissimus, quem etiam tu ipse ut peritus cathegeta peritum sophistam enutristi. » Imo ipse, teste Goldasto, (b) alicubi scribit, se in monasterio S. Galli scholas frequentasse, sed locum investigare nondum potui. Inde ad monasterium Fuldense pervenit, et Rabanum Maurum præceptorem habuit. Primum autem fuit decanus cœnobii S. Galli, deinde anno 842 abbas Augiæ divitis (Reichenau) in diocesi Constantiensi, mortem obiit anno 849, et quidem in Gallia, quo ad expediendum aliquod negotium missus fuerat. Trithemius ipsum rectorem scholarum in monasterio Hirsfeldensi fuisse tradit. Adde Balæum in Historia Universitatis Parisinæ, tom. I, p. 446, 447.

Ex scriptis ejus supersunt sequentia :

1. *De officiis divinis sive de Exordiis et Incrementis rerum ecclesiasticarum.* Pitseus male duos ex hoc libros facit. Exstat in Collectione Joan. Cochlei, quæ inscribitur : *Speculum antiquæ devotionis circa missam*, num. 2, in Collectione Melchioris Hittorpi de catholicæ Ecclesiæ divinis officiis ac ministeriis, n. 7, nec non in Bibliothecis Patrum.

2. *De Vita B. Galli confessoris* libri II. Habentur apud Surium die 16 octobr., in Scriptoribus rerum Alemannicarum Goldasti, tom. I, part. II, p. 142, apud Mabillonium Sæc. II Benedictino, p. 227.

3. *De Vita S. Othmari abbatis* : apud Surium die 16 nov.; Goldastum, p. 177, et Mabillonium Sæc. III Benedict., parte II, p. 153.

4. *Vita S. Blaitmaici abbatis Hiiensis et martyris* : apud Canisium Antiq. Lect. tom. VI, edit. novæ tom. II, parte II, p. 201; in Actis sanctorum, tom. II Jan., p. 236; in Bibl. PP. maxima, tom. XV, p. 210;

(a) Sic ipse Walafrius in præfatione libri I de Vita B. Galli : « Inveni terram, quam nos Alamanni, vel Suevi incolimus, Altimaniam sapius nominari. »

(b) Vitæ Prolegomena de auctoribus ad Scriptorum Alemannicorum tom. I, part. II. Pluribus vero

in Actis SS. ord. Benedictini, I. c., p. 439; in Joan. Colgani Actis SS. Hiberniæ, tom. I, p. 128

5. *Vita S. Mammæ sive Mamantis monachi* : Canisius, p. 184; Bibl. PP., p. 205.

6. *Vita S. Leodegarii* : Canisius, p. 210.

7. *De visionibus S. Wettini* : Canisius, p. 204; Bibl. PP. max., p. 212; Mabillonius Sæc. IV Bened., parte I, p. 272.

8. *Hortulus*, quem Joan. Atrocianus sub *Strabi Galli* nomine edidit; fortasse scriptum fuerat, *Strabi decani S. Galli hortulus*, quod non recte assecuti sunt. Prodiit autem primum Norib. apud Joan. Weyssenburgerum 1512, 4°. Porro dedit eum Joan. Atrocianus ad calcem Æmilii Macri de herbarum Virtutibus, Friburgi Brisgoiæ 1530, 8°. Editus etiam est cum Eobano Hesso de tuenda valetudine Frf. 1564-1571, 8°. Venetiis apud Aldum 1547, cum medicis antiquis, p. 247. Basil. 1627, 8°. Inserta deinde Bibliothecis Patrum Coloniensi et Lugdunensi, a Canisio tom. VI, p. 672. Exstat in *Asse veterum de re herbaria* per Andr. Rivinum Lips. 1655, 8°. Dedicatorem ad Grimoaldum abbatem primum dedit Canisius. Quædam illius emaculavit et illustravit Barthius Adv. IV, 24, qui et dedicationem suo loco reponendam esse monuit. Codicem ejus manu exaratum in incendio bibliothecæ suæ amissum deplorat Bartholinus, p. 89, 9°. Ut obiter hoc addamus, hic Strabo a Macro de viribus herbarum allegatur, cap. 25, 19, 25, unde de ætate hujus conjectura capi poterit. Balæus notat Walafrius nostrum poemam, quod *Hortulum Puerorum* vocavit, ad Grimoaldum abbatem S. Galli scripsisse.

9. *Sermo seu Tractatus de subversione Hierusalem* : Canisius, tom. VI, p. 331, edit. novæ, p. 275.

10. *Pœmata varia* : apud Canisium, p. 537; in Bibliothecis Patrum; Baluzium Misc. IV, p. 551.

11. *Glossæ* quoque *ordinariæ*, quam vocant, in Scripturam sacram auctorem esse, vel potius eandem ex ore Rabani Mauri excepisse dicunt. Ejus editiones exhibet Hist. litter. Gallicæ, tom. V, p. 62.

12. *Commentarius in Novum Testamentum*, quem edidit Marcianæus tomo V Opp. Hieronymi, p. 847.

13. *Præfationem* præmisit Thegano de gestis Ludovici Pii, eumque in capita distinxit.

14. *Glossæ Latino-Barbaricæ de partibus humani corporis*, rursus ex doctrina Rabani Mauri per Walafrius descriptæ : exstant in Goldasti Alemannicis, tom. II, part. I, p. 64.

15. *Picturæ Historiarum Novi Testamenti* : habentur in Goldasti Manuali Biblico Frf. 1620, p. 85.

16. *Homilia in initium Evangelii Matthæi de Ge-* illud docet Jodocus Metzlerus de Viris illustr. S. Galli, II, 68, quamvis non minus operose illud impugnet Joan. Egon de Viris illustribus Augiæ divitis, II, 13.

neologia Christi : edita est a Bern. Pez, Thess. noviss. A Anecdot., tom. II, part. 1, p. 39.

17. *Expositio viginti primorum psalmorum* : exstat ibidem tomo IV, part. 1, p. 471.

18. *Epitome Commentariorum Rabani Mauri in Leviticum* : exstat tomo II Operum Rabani, p. 296.

19. *Initium Annalium Fuldensium* nostro tribuunt auctores Gallici Hist. lit. Galliæ. Confer *Mém. de Trévoux*, 1742. Jan., p. 97.

Inedita ejus sunt *Liber de Vita S. Galli* sermone ligato, qui adhuc in monasterio S. Galli superesse

dicitur, *Homiliarium, Epistolæ ad diversos, Carmen heroicum de miraculis B. Virginis*, et alia quæ narrat Mezlerus. *Chronicon de abbatibus monasterii sui* est in Bibl. Vaticana, prout testatur Bern. de Montfaucon Bibl. bibliothecarum mss., p. 74.

Vide Trithemium, de Script. eccles., c. 246; Bælam, cent. xiii, 9; Pitseum, c. 412; Job. Mezlerum, de Viris illustr. S. Galli, n. 69; Joan. Egonem, de Viris illust. Augiæ divitis, 1, 12; n. 13; Lyseri *Historiam poetarum mediæ ævi*, p. 235; Hist. lit. Galliæ, tom. V, p. 59 sq.

MONITUM EDITORIS PATROLOGIÆ

IN SEQUEMTEM NOVAM GLOSSÆ ORDINARIÆ RECUSIONEM.

WALAFRIDI STRABI VEL STRABONIS Opera colligentibus prima fronte nobis occurrit *Glossa ordinaria*, cujus præcipuus auctor habetur Walafridus. Multæ fuerunt hujus *Glossæ* et in variis regionibus editiones, ab anno 1472 ad annum 1634; quarum enumerationem vide, si libet, in *Historia litteraria Galliæ*, tom. V, pag. 62. Per sex sæcula magna fuit *Glossæ ordinariæ* auctoritas. Paulatim tamen, annis decurrentibus, multa accesserunt addititia, quibus adeo supra modum aucta est, ut sex ingentibus, ut dicunt *in folio maximo*, voluminibus constans ad nos pervenerit, in quibus Walafridi opus vix agnoscas. Alienum porro est a proposito nostro additamenta scriptorum duodecimi, decimi tertii vel etiam quinti decimi sæculi recudere; et ideo Walafridi opus tantummodo, quale antiquiora et authentica manuscripta offerunt, servandum esse censuimus. Attamen ne lectoribus abbreviatio operis tantæ per tot sæcula auctoritatis desiderio esset, hujus delineationem, quoad ad nos attinet, effinximus, et Prolegomena editioni Duacensium theologorum anni 1617 præfixa recudimus, quibus discitur qualis fuerit *Glossa ordinaria* de qua hic agitur. At multa in his Prolegomenis a nobis edita fuerunt in variis hujusce Patrologiæ tomis. Satis ergo erit loca indicare, ne bis in idem incidamus. Pariter Bibliorum sacrorum uniuscujusque versus primæ voces tantum inducendæ sunt ad intelligenda Patrum commentaria quibus præmittuntur. Nam merito lectores nostros pigeret, si, data Walafridi operis occasione, Biblia sacra integra exhibuissemus.

DUACENSIVM THEOLOGORVM

IN GLOSSAM ORDINARIAM PROLEGOMENA.

(Ex editiõne Duacensi anni 1617.)

LECTORI CATHOLICQ SALUTEM ET FELICITATEM.

Sunt nonnulli studio novellitatis nimium accensi, B grapho et polyhistore tantus est proventus, ut sint qui omnem hunc laborem, quem in conservandis pene innumerabiles. Cæterum nos hujusmodi lecturibus placere non studuimus, minime interea dubitantes, modestis et catholicis lectoribus probatum iri hoc institutum nostrum, qui sciant et agnoscant, in cæteris quidem artibus inventa quæque etiam recentissima, suam gratiam dignitatemque præ multis veteribus invenire posse: in arcanis autem divini verbi sensibus adaperiendis, et esse optima, quæ vetustissima; et ea optimis proxima, quæ vetustissimis sunt propinquiora, ut pote magis conjuncta parissimo veritatis fonti, ac proinde remotiora a lacunis et cæno perversorum spirituum, unde salutare et illines aquæ Scripturarum crebro solent infici et perturbari. « In antiquis enim esse sapientiam » pronuntiat Sapiens, et in veteribus Ecclesiæ tractatoribus secunda ponuntur sedulitatis nostræ vestigia, absque falsitatis, saltem damnose